

KHOÓR MIKLÓS

(1925. november 25–2010. április 3.)

Khoór Miklós 1925. november 25-én született Sopronban. Anyai ágon földbirtokosok voltak ősei, nagyapja, Nagy Emil képviselő-miniszter. Az apai ág orvos-dinasztia, mely sok szempontból meghatározó lett következő évtizedeire. Gyermekként inkább testi erejével, vakmerőségével tűnt ki soproni társaitól. Nagy változást hozott az érettségi, mely elindította a tanulást, a tudomány útján. A tudományegyetemen szerzett történelem szakos tanári diplomát. Egész élete során a magyar XX. század legnagyobb hatású pedagógus-filozófus tanainak életben tartásával foglalkozott. Az ötvenes években nem volt könnyű annak az élete, aki magyar-történelem szakos tanárként, az általános iskolában a polgári hagyományokat sugározta és terjesztette, akinél a magyar költészet csúcsán – Arany János mellett – Ady Endre állt.

Élete későbbi szakaszában két fő feladat kötötte le, részben továbbvinni Karácsony Sándor szellemét, részben keresni a magyarság távoli gyökereit, akár a nyelvészeti, akár a tárgyi emlékek világában. Az előbbi maradandó nyomot hagyott mind a földesi Karácsony Sándor Társaság, mind a Csökmei kör hagyományápolásában. A másik témával foglalkozva került – véletlenül – kapcsolatba a barlangokkal. Amatőr régészként több barlangot fedezett fel, melyekről a Társulatba – melynek 1989-től haláláig tagja volt – rendszeresen adott jelentéseket, térképeket, melyek a barlangkatasztert gazdagították. Les-hegyi kutatásairól a Magyar Építész 1995. 6. számában jelent meg tanulmánya. A barlangokkal kapcsolatos ősrégészeti gondolatai azonban nem találták meg az utat a hagyományos tudományhoz. Az élet paradoxonjai közé tartozik, hogy ez utóbbi viszont termőre fordult egy másik területen, a művészetben, ahol Lilla unokája nemzetközi sikerre vitte a gondolkodó, szüntelenül kereső, prométheuszi ember arché-típusát.

Sándor és Miklós fia és a Titkárság

PRÁGAI ALBERT

(1947. március 24–2010. április 5.)

Prágai Albert 1947. március 24-én született. Geológus technikus, drágakő szakértő. A Társulatnak 1962–1985 között volt tagja.

Egy ifjúkori baráttal megint kevesebb lett itt lent, és több fenn a túlvilági karsztvidékeken. Régi barátság volt. 1965-ben találkoztunk először a flotillánál, ahol a körletben hallottam meg, hogy valaki a barlangos élményeiről mesél. Ekkoriban már én is rendszeres barlangjáró voltam, így az ismerős kifejezések azonnal megütötték a fülem. Ezt követően két évig együtt töltöttük be a dandárfotósok kalandos pozícióját. Több kalandot együtt élünk meg: néhány Duna-átúszás kis kocsmázással összekötve, éjszakai túra Megyertől Dobogókőig, a hajókon nem használt perlonkötélek kisajátítása barlangos célokra (pl.: Diabáz-barlang Hajóköteles-kürtő), a tűzijáték megsemmisítésre váró rakétáiból a világító egységek kiszemelése a barlangi fotózásokhoz stb. A leszerelést követően jöttek a közös barlangjárások. Solymár, Szemlő, bontogatás a Török-ugratón, a Francia-bányában, a Keleti-kőfejtőben. Bontottunk a Ferencben, azon a szakaszon, ahol később az

új rész megnyílt, néhány méteres továbbjutásokat értünk el a Matyiban, a Természetbarát-szakaszban, de a világ közepe számunkra akkor Bódvaszilas volt, és ott is elsősorban a Meteor-barlang. Közös kalandjainkban egy ideig szünetet jelentett a Meteorban bekövetkezett balesetem, melyben Neki és Lieber Ferinek köszönhetően sikerült a felszínre fel és onnan a kutatóházig lejutni. A felépülésem után néhány házaspáros pilisi túra mellett kezdtük a Bükköt felfedezni. A barlangfotózás technikáját ezután Borzsák Péterrel vitték világszínvonalra. A nagy fordulat 1974-ben következett, amikor egy spanyolországi barlangi fotópályázaton elnyerték a pályázat fődíját. Ettől kezdve több mint egy évtizeden keresztül járták és fotózták a barlangokat. A „Fotó: Borzsák–Prágai” néven megjelent fényképekkel több nemzetközi pályázaton nyertek díjat, és számtalan tudományos és ismeretterjesztő folyóiratban – Élet és Tudomány, Föld és Ég, Természet Világa stb. – és egyéb nyomtatott kiadványokban – könyvekben, prospektusokban, képeslapokon – jelentek meg fényképeik. Jó minőségű, látványos, életszerű, a barlangokat és a magyar barlangkutatást is bemutató fotóikkal felváltották az addig csaknem kizárólag az MTI hivatásos fotóriporterei által és elsősorban az idegenforgalmi barlangok kivilágított szakaszairól készített és publikált barlangfotókat. Talán legjelentősebb közös munkájuk az 1984-ben Budapesten a Gondolat Kiadónál megjelent, Kordos László: „Magyarország barlangjai” című könyvének fotóillusztrációja volt. A dokumentálás érdekében rendszeresen kísérték barlangi merülésekre – Kossuth-barlang, Tapolcavavasbarlang, Csarnóházi-barlang stb. – az Amphora Búvárklub búvárait. Később Prágai Albert maga is rendszeresen merült, majd tagja lett a búvárklubnak, ahol 1983-tól 1987-ig a klub elnökhelyettese volt. Utolsó nagy közös akciónk visszavitt az ifjúkori nagy tethelyekhez: eredménye a Titánok-csarnokának kiemelkedő színvonalú fotója lett.

Albert, nyugodj békében, vagy inkább jó kutatást a túlvilági barlangokban!

(Borzsák Péter)–Regős József

BARÁTOSI JÓZSEF

(1941. október 25–2010. április 15,)

A Geológiai Technikum tanulójaként 1958 decemberében alapító tagja volt Társulatunknak. 1959-ben érettségizett, azután a Magyar Állami Földtani Intézetben terepfelmérési és műszaki ellenőri munkákat végzett. 1964-től az AGROTERV, majd jogutódja az AGROBER vállalat mélyépítési osztályán, az útberuházások tervezésén dolgozott közel három évtizeden át. Közben a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola út- és hidépítési szakán folytatta tanulmányait és 1976-ban üzemmérnöki oklevelet szerzett. Tagja lett a mérnöki kamarának, felvették annak szakértői névjegyzékébe, azután a tervezői engedélyt is megszerezte. 1993-tól a Budapesti Közüti Igazgatóságon és jogutódjainál dolgozott útépítési tervek elbírálása, korrigálása, műszaki ellenőrzése és a kivitelezések ellenőrzése volt a feladata.

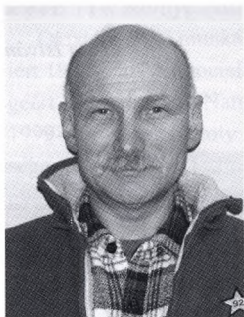
Szakmai munkássága mellett Társulatunk megalakulását követően folyamatosan részt vett barlangi kutató munkákban és társulatunk szervezeti életében is, különösen a Vár-barlangban még az 1930-as években kialakított, de a II. világháború idején elpusztult Barlangtani Múzeumnak, az édesapja, id. Barátosi József, Társulatunk akkori ügyvezető társelnöke által szervezett újjáépítésében. Haláláig szeretettel őrizte barlangász-életének emlékeit, dokumentumait. Csak néhányat idézek a kezemben lévő iratokból: Emléklap az 1960-ban Budapesten rendezett első barlangos napról; Dargay Attila művészi emléklapja a Meteor barlangkutatók 1960. évi expedícióján való részvételről; elismerő oklevél a Barlangtani Múzeum 1961. évi újjáépítése során végzett kiemelkedő társadalmi munkájáért. 1961-ben Társulatunk közgyűlése a választmány póttagjává választotta. 1974-ben még köszönőlevelet kapott Budapest I. kerületétől a budai Vár-barlangban hosszú éveken át a barlang gondozása, megismertetése és népszerűsítése terén végzett

hasznos, példamutató és eredményes tevékenységéért. Minthogy utóbb a Vár-barlang kezelését már nem az MKBT látta el, a Társulattal való kapcsolata meglazult, de tagságát 1983-ig fenntartotta. Emberi kapcsolatai azonban nem szüntek meg velünk azután sem, és még a közelmúltban is lelkesen vett részt a Meteorológusok 50 éves jubileumi találkozóján.

Távozása váratlanul ért bennünket, emlékét szeretettel őrizzük.

Dr. Dénes György

VÁRKONYI LÁSZLÓ

(1956. augusztus 10–2010. április 26.)

Barátom, Konyi 1956. augusztus 10-én született Szolnokon, és már 15 évesen vonzotta a kaland. A Magas Tátrában ismerkedett meg a hegyek világával, és rabja maradt egész életében.

Első izgalmas hegyi csavargása után felébredt benne a kalandvágy. Abban az időben, a szűkös utazási lehetőségek miatt ezt a szükségletét még nem tudta mindig a hegyek között kielégíteni. Ezért 1974-ben feltűnt a barlangok világában is. Én ekkor ismerkedtem meg vele. Hamarosan az alsó-hegyi és a bükki munkatúrák, táborok nélkülözhetetlen résztvevője lett. Már akkor is

csodáltk utolérhetetlen problémamegoldó képességét. Széleskörű műszaki tudással rendelkezett. Mind-egy volt, hogy gépészeti, elektromos, ruhaipari, műanyag ipari vagy bármi más problémát kellett elhárítani, neki mindenre volt biztos megoldása.

Mindemellett, ha dolgozni kellett, barlangot bontani, kevés ember tudta teljesítményét utolérni. A Társulatnak 1976–1978 között volt tagja.

Ahogy javultak a lehetőségek, kitárult számára a világ. 1978-ban feljutott az Elbruszra (5642 m.), 1980-ban pedig kubai barlangkutató expedíción vett részt. 1981-ben ismét magasra tört, megmászta a Pamírban a Lenin-csúcsot (7137 m.). Ezen a túrán én is ott voltam, és számtalan vidám történetre emlékezem vele kapcsolatban. Jellemző volt rá, hogy egyszerre nagyon sok dologgal foglalkozott. Ezért szinte soha semmit sem tudott időben befejezni. Így járt például a maga varrta kamáslija is, amivel otthon nem készült el. Ezért aztán a repülőgépen, de még a hegyre menet, a 2-es táborban is kamásli varrással töltötte idejét. Szokatlan látvány volt.

Ettől kezdve nem volt megállás. Szinte minden évben újabb magashegyi expedíció következett. 1982-ben Mongóliában mászott meg 4000-es csúcsokat, 1984-ben magyarok közül először jutott fel az Aconcagua 6989 m-es csúcsára. Az 1987-es év újabb sikereket hozott. Az év első felében 5 csúcsot mászott meg az Andokban, majd ezután jól akklimatizálódva feljutott első nyolcezresére, a Sisha Pangma 8014 m magas csúcsára. Második nyolcezresét 1990-ben mászta meg. Ez volt a Cho Oyu (8201 m). Ez az év egyéb sikereket is hozott. Ekkor jutott fel a Hantengri 7010 m-es csúcsára és a Mustagh Ata-ra 7300 m-ig.

Ezután kezdődtek Everest (8850 m) mászásai. 1996-ban 7800 m-ig jutott, 1999-ben 8650 m-ig, 2000-ben 8400-ig. 2001-ben is tagja volt az Everest expedíciónak, de lavinaveszély miatt vissza kellett fordulniuk. 2002-ben érte el legnagyobb teljesítményét. 8770 m-ig jutott oxigénpalack nélkül. Ezt a teljesítményt magyar hegymászók azóta se tudták túlszárnyalni. Elveivel nem fért össze, hogy mászásaihoz oxigént használjon. Ezért aztán összes magashegyi mászását tisztán, oxigén segítségével nélkül hajtotta végre.

2003-ban egy kis kitérőt tett. A Gasherbrum II.-re (8035 m). 8005 m-ig jutott fel a feleségével, de mivel a Bea már nem bírta tovább, ezért ő is visszafordult a csúcstól 30 m-re!

2007-ben ismét az Everesttel próbálkozott. Ekkor 8600 m-ig jutott. Majd 2008 tavaszán is ott volt, de a nepáli kormány korlátozása miatt 7950 m-ről vissza kellett fordulnia.

Idén tavasszal már nyolcadszor próbálta meghódítani a Hegyet, de ennyi próbálkozás után azt mondta neki, hogy „megkedveltelek, maradj velem örökre”.

Ha visszagondolok az együtt töltött évekre, az jut az eszembe, hogy ő volt az, akit soha nem lehetett észrevenni, de mindig ott volt, ha segíteni kellett. Aki csendes volt, de mindig oda kellett rá figyelni, ha mégis megszólalt. Aki mindig komoly volt, de még ma is elnevetem magam a sok anekdotán, ami hozzá fűződik. Ha oktatott, én is úgy figyeltem rá, mintha tanuló lennék. Mindig tudott újat mondani. Mindent tudott, de ezzel sohasem kérkedett. Hiányozni fognak a Beatles-dalok, amiket komolyabb kocsmázások alkalmával szokott énekelni angolul. Sokat cikiztük, hogy milyen hamis, de bárcsak cikizhetnénk még.

Nyugodj békében Konyi.

Pelikán István

DR. LEHMANN ANTAL

(1936. augusztus 18–2010. július 16.)

Dr. Lehmann Antal ny. egyetemi docens, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság volt igazgatója, 74 éves korában, hosszantartó súlyos betegség után 2010. július 16-án elment közülünk.

Életét a természettudományi ismeretek megszerzésének és továbbadásának, az oktatásnak, nevelésnek, továbbá Dél-Dunántúlon a természet védelmével kapcsolatos gyakorlati természetvédelmi munka alapjai megteremtésének szentelte.

1936. augusztus 18-án született Mecsekszabolcson. Kiváló eredménnyel érettségizett a pécsi Nagy Lajos Gimnáziumban, majd a Pécsi Áll. Pedagógiai Főiskolát végezte el biológia-földrajz szakon. 1967-ben a szegedi JATE Term. Tud. Karán földrajz szakon államvizgázott és védte meg három évvel később "summa cum laude" minősítéssel doktori disszertációját. A PhD fokozatot a JPTE-n 1998-ban szerezte meg.

Munkahelyei közül szívesen emlékezett vissza azokra az időkre, amikor 1959–1961-ig Almamelléken, majd 1961–1964-ig Pécsen általános iskolában tanítóként dolgozott. Ezután 1968-ig a Pécsi Tanárképző Főiskola Földrajz Tanszékén tanársegédként oktatott. 1968–1977-ig kis kitérőt tett az MTA Dunántúli Tudományos Intézetébe tudományos munkát végezve. Ezt követően visszatért a JPTE Földrajz Tanszékére, ahol főiskolai docensként 1991-ig dolgozott.

Az 1990-ben létrehozott Dél-dunántúli Természetvédelmi Igazgatóságnak 1991. novemberétől volt az igazgatója. Az Igazgatóságon természetvédelmi munka technikai és emberi feltételeinek megteremtése mellett a védelemre érdemes területek védetté nyilvánításának előkészítésére, a hatósági és kezelési tevékenység alapjainak a lerakására fordította a legnagyobb hangsúlyt. Vezetésével történt meg 1996-ban – több mint öt éves előkészítő munkával – a Duna-Dráva Nemzeti Park védetté nyilvánítása.

Sokrétű szervező tevékenysége mellett azonban mindig a földrajz, mint tudomány maradt érdeklődésének előterében. Ezen belül is sokat foglalkozott a karsztos területek kialakulásával, morfológiájával, a karsztvidékek növénytársulásainak jellemzőivel, illetve ezek megvédésével. Már ötven évvel ezelőtt – ifjú tanárként – céltudatosan harcolt a tettyei vízbázis megmentése érdekében. Az 1980-as években komoly hatástanulmányokkal próbálta védeni a Szársomlyót a végleges lepusztítástól. Mindent megtett a Beremendi-kristálybarlang szakszerű feltárásáért és az ott lévő speleológiai kincsek megóvásáért, de azért is, hogy azokat a nagyközönség filmekről megismerhesse. Nagy súlyt helyezett arra, hogy egyetemi hallgatói az általa vezetett terepgyakorlatokon a mészkőhegységek és a bennük kialakult barlangok keletkezésének körülményeit megismerjék.

A MTA Dunántúli Tudományos Intézetében (az 1970-es évek elején) volt lehetősége arra, hogy több éven keresztül bejárja az akkori Jugoszlávia szinte valamennyi karsztvidékét, s megfigyeléseiről számos cikkben, tudományos jelentésekben referált.

Szűkebb környezetében, az Abaligeti-karszton évekig végzett vizsgálatokat azokról az ökológiai változásokról, melyeket a tarvágás okozott. Egyik példaképe, dr. Jakucs László professzor úr irányításával az Aggteleki-cseppkőbarlangban mikroklíma-méréseket végzett, melyek eredményeit az oktatásban is hasznosította.

A nemzeti park létrehozása évének (1996) végén nyugdíjba vonult. Ezután nyugdíjasként még öt évig a PTE TTK Környezetföldrajzi és Meteorológiai Tanszékén óraadóként tevékenykedett.

Oktató-nevelő munkájáért 1981-ben "Kiváló Munkáért" érdemérmert, a földrajz terén elért eredménye-
iért 1983-ban "A Szocialista Földrajzért" kitüntetést, a természetvédelem érdekében kifejtett tevékenysé-
gért 1996-ban "Pro Natura Díj"-at, a magyar erdőgazdaság fejlesztése érdekében kifejtett munkásságáért
1999-ben „Kaán Károly Díj”-at kapott. 2001-ben a földrajz területén végzett oktató- és kutató tevékeny-
sége elismeréseként „Prinz Gyula-Díj”-ban részesült. 2009-ben a Baranya Megyei Önkormányzat Köz-
gyűlése által adományozott „Területfejlesztési Díj” kitüntetést vehette át.

Tagja volt a Magyar Földrajzi-, Biológiai-, Meteorológiai Társulatoknak. A Magyar Karszt- és Barlang-
kutató Társulatnak 1992-től haláláig volt tagja. 1992–1996 között a Dél-Dunántúli Területi Szervezet elnöki
tisztségét is ellátta. A Társulat munkáját mindig figyelemmel kísérte és a lehetőségekhez képest segítette.

Tudományos munkájáról tudni kell, hogy több mint 120 tudományos és ismeretterjesztő publikációja
jelent meg. Az alábbiakban a karszt- és barlangtannal kapcsolatosakat soroljuk fel:

Tarvágás által okozott ökológiai változások az abaligeti karszton

Pécsi Műszaki Szemle, 1970. XV. évf. 1. szám p. 15–21.

Közetkifejlődés és növényzet

Pécsi Műszaki Szemle, 1974. XIX. évf. 1–2. sz. p. 5–11.

A nagyharsányi Szársomlyó-hegy és növényzete

MTA DTI Közlemények 20. Pécs, 1975. p. 185 + 25 ábra és 14 kép.

A Villányi-hegység földrajzi jellemzői

Földrajzi Közlemények 1979. 4. szám. p. 276–281.

Klíma und Flora in der Dolinen des Mecsekgebirges

AUBERT.A. szerk.: Specimina Geografica 2.

JPTE TK Földrajztudományi Intézet Pécs, 1991. p. 157–171.

Földrajzi tanulmányutak a Mecseken és környékén (2. kiadás)

JPTE TTK Pécs, 1995. p. 1–147. + 3 db melléklet

A Mecsek és a Villányi-hegység

Pannon Enciklopédia, Magyarország földje. Kertek 2000 Kiadó, Budapest, 1997. p. 314–315.

A tarvágás hatása a helyi klímára a Mecseken

KIRCSI A. szerk. III: Erdő és Klíma Konferencia Debrecen, 2000. p. 98–106.

A Mecsek és a Villányi-hegység

SZÉKELY Kinga szerk.: Magyarország fokozottan védett barlangjai. Mezőgazda Kiadó (2003), Bu-
dapest. p. 383–387.

A Duna-Dráva Nemzeti Park területének geológiai és geomorfológiai adottságai (Tanulmány) PTE TTK
Földrajzi Intézet, (2003) Pécs, p. 13 + 3 db táblázat és 12 db ábra

Legendás sziklák Pécs felett

A Mecsek Egyesület Évkönyve a 2009-es egyesületi évről. Szerk.: Baronek Jenő. Pécs, 2009. p. 71–92.

Emlékét megőrizzük.

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai

béri BALOGH TAMÁS

(1922. december 27–2010. július 25.)

A „miskolci ős-barlangászok” egyik utolsó nagy alakja, barlangos vezérégyéniség volt.

Szatmárnémetiben született. Édesanyja Károlyi Erzsébet vasdiplomás óvónő, édesapja dr. béri Balogh Géza ügyvéd. Elemi iskoláit szülővárosában, ill. Pecesén (ma Miskolc), középiskoláit Miskolcon, Debrecenben, majd a háború miatt Kassán végezte, végül felnőtt oktatás keretében Miskolcon fejezte be. 1946–1948 között orosz hadifogoly. 1956-ban a miskolci DIGÉP Munkástanácsának a tagja. A második házasságából egy lánya született. Miskolcon, kórházban halt meg.

A II. világháború után kezdett a barlangok kutatásával foglalkozni. 1948-ban feltárta a Kő-lyuk II-t, (Hillebrandt Jenő-barlangot). A régészek ugyan – tévesen – a feltárás dicsőségét másnak adták, de a régészeti leleteket szerintük is az ő 1948-as bejelentése alapján találták meg.

Az 1950-es években néhány társával megalakította a SAO-t (Societas Antrorum Obscurorum = Sötét Barlangok Kutatóinak Szövetségét).

1952-ben az első miskolci szervezett barlangkutató csoport, az MHT Nagymiskolci Csoportja „Zsombolykutató Munkabizottsága” megalakulását segítette elő igen aktív szervező munkájával.

Résztevője volt az 1950-es évek elején történt nagy bükki barlangfeltárásoknak. A Bolhási-víznyelő legelső 4 fős megbontója között ott volt 1952. június 14-én. Az ő vezetésével tárták fel 1952. augusztus 24-én a Vesszős-gerinci-barlangot. Kivette a részét a Jávorkúti-, Vártetői-, Hársas- stb. barlangok feltárásából. A lillafüredi idegenforgalmi barlangok (Anna-, Szent István-barlangok) II. világháború utáni újrainyitására való munkálkodása és a Barlangfürdő megnyitása érdekében végzett tevékenysége kiemelkedő volt. 1964. augusztus 10-én feltárta a Cubákos-barlangot, valamint 1967. augusztus 17-én a Lengyel-barlang (Gyurkó-lápai-barlang) feltárásának kutatásvezetője is ő volt.

Mindig határozottan és következetesen támogatta, valamint munkájával is segítette a csoport dokumentációs és publikációs tevékenységét. Ő (is) lektorálta az MLBE 1977-ben és a 2003-ban megjelentetett könyveit. (Ez utóbbi kiadványban számtalanszor olvashatjuk: „Balogh Tamás archívumából”.)

Miskolcra segítette az MKBT megalakulását, az övé lett a 179-es számú tagsági könyv. 1962-ben Tanácsadó Bizottságának lett a tagja.

1966-ban országos karsztankétot tartottak Miskolcon. A megnyitó előadásán elhangzott szavai örök érvényűek: ...”Ne mondhasa rólunk az utánunk következő nemzedék, hogy itt éltünk a Bükkben és nem csináltunk semmit, vagy ha ilyet mondanak is, akkor ne legyen igazuk”...

1967-ben a DVTK barlangkutató csoportját vezette, s ugyanekkor rövid ideig az egységes egyetemi barlangkutató csoportban szakértő. 1969-ben az Észak-magyarországi Intéző Bizottságban a „Borsod megye barlangkutatásának jelenlegi helyzete és a jövőbeni munka koordinálása” c. munkában vett részt. Az MLBE 25 éves és 50 éves évfordulói megemlékezésének megszervezését aktívan segítette.

1969-ben „Az idegenforgalom fejlesztéséért” oklevelet és plakettet kapott Miskolcon. 1979-ben az MLBE alapító tagja, egyetlen „ős-zsombolyos”-ként. Az Egyesület 1983-ban tiszteletbeli tagjává választotta. Az MKBT 2007-ben egyszeri alkalomra kiadott Kessler-érmét egyetlen miskolciként kapta meg.

A csoport megemlékező összejöveteleinek (25, 30, 50 éves találkozók) vagy a miskolci barlangos szakmai konferenciáknak állandó résztvevője volt. Két könyv esetében szerkesztő bizottsági tag, egy konferencia kötetben társszerző, két könyvnek lektora volt és egy önálló cikket írt. Társszerzőkkel közösen öt kéziratot készített, ismert előadásainak száma négy.

Alapvetően barlangkutatónak tartotta magát, de később maradt számára a bélyeggyűjtés és az ásványgyűjtés. 1996 decemberében az egyik házassági tanúként állt mellettünk mind a polgári esküvőn, mind az Anna-mésztafabarlangban tartott egyházi esküvőnkön.

Mint barlangászok, a Sebike által írt barlangász himnuszunk refrén nélküli strófaival búcsúztunk el tőle a templomban. A szöveget mondtuk, de megkértük a jelen lévő egykori és mai barlangkutatókat, hogy magában mindenki dúdolja is az oly kedves énekünket. És természetesen hozzágondoltuk a refrént is, hogy „...sej-haj, nem bánom én, ha a síromon nem lesz kereszt, aki nem látta még a csend világát, úgysem érti ezt...”

*A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület nevében
Dr. Lénárt László és felesége, Lenke*

MAUCHA LÁSZLÓ

(1934. december 23–2010. október 28.)

Maucha Lacival még középiskolás korunkban ismerkedtünk össze. Mindketten lelkes túrázók voltunk, ő a Rákóczi gimnázium növendékeként, én meg a Holly-testvérek körül szerveződő csoportban. Amikor ez a két csapat egybeolvadt, az eseményt egy roppant hivatalos hangú okiratban örökítettük meg, amelyet 1950 őszén egy palackban ünnepélyesen elástunk a visegrádi vár egyik bástyájának tövében.

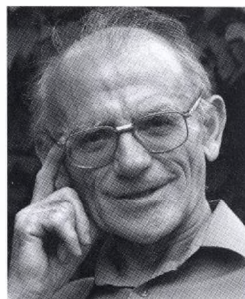
Attól kezdve együtt kirándultunk és mászkáltunk a budai meg a pilisi barlangokban. Ezek akkoriban még egyáltalán nem voltak lezárva, ami óriási szabadságot biztosított a hozzánk hasonló lelkes fiataloknak. Például barlangi versenyt hirdethettünk a Solymári-barlangba, amelynek harmadik bejáratát a versenyt megelőzően, éjszakánként titokban ástuk ki. Az előírt útvonalat ezen az addig nem létező bejáraton vezettük át, ami sok versenyzőnek – akik pedig jól ismerték a barlangot – komoly gondot okozott.

Egy-két évvel később mindketten a Műegyetem mérnökkarán találtuk magunkat, ahol az Ásvány és Földtani Tanszék vezetője, Dr Papp Ferenc, mindnyájunk „Feri bácsi”-ja vezette a gondolatébresztő geológiai kirándulásokat. 1954 tavaszán egy Baradla-túra keretében elvitt minket Teresztenyére is, ahol a sziklafal alól kibukkanó patakmeretű forrás látványa akkora hatással volt ránk, hogy elhatároztuk: nyáron odamegyünk és feltárjuk a forráshoz tartozó barlangot. E célból megalakítottuk a Műegyetemi Barlangkutató Csoportot. A táborozás költségeit pedig úgy szedtük össze, hogy az Egyetem színpadán előadtuk a barlangász-operát, melynek szövegét közismert slágerekre jórészt Maucha Laci írta.

Augusztus elején 15 fős létszámmal megkezdtük a Teresztenyei-barlang forrás felőli végének bontását. Sajnos két hét kemény erőfeszítése ellenére sem értünk el számottevő eredményt. (A Teresztenyei-barlang azóta sincs feltárva.) Akik éppen nem voltak műszakba osztva, azok a környék forrásait járták be, és a helyszínen elemezték a víz kalcium-magnézium arányát, a Maucha Laci édesapja által feltalált cseppanalízises módszerrel. Ezeknek a kirándulásoknak során találtak Jósmafőn Kessler egyik munkatársával, aki elmondta nekik, hogy a Tohonya-völgy legvégén egy nagy zivatart követően derékmagasságú vízoszlop tört fel a földből, ami barlang létezését valószínűsítette. A közelben levő karsztforrás vízének kedvező Ca-Mg aránya is erre utalt.

Igy aztán, amikor a teresztenyei kudarc után a társaság fele hazautazott, mi heten úgy döntöttünk, hogy megpróbálkozunk a Tohonya-völgyi vízfeltörés helyével. Ez vezetett a Vass Imre-barlang feltáráshoz 1954 augusztusának legvégén.

Feri bácsi erőfeszítései nyomán három évvel később már állt a Jósmafői Kutatóállomás első épülete. Maucha László kereken tíz évig volt ennek az intézménynek a vezetője. Az ő érdeme, hogy ez alatt a tíz év alatt az Állomás a kezdeti barlangász pihenőhelyből európai szintű kutató-intézménnyé fejlődött, a hazai karszthidrológiai kutatás fellegvárává, ahol 30 évnél hosszabb hidrológiai adatsorokat mértek, és ahonnan több száz tudományos közlemény származott. Ezek – többek között – olyan, addig ismeretlen

jelenségek kutatását alapozták meg, mint például a szilárd kéreg árapály-mozgása. Maucha László neve annyira összeforrt a karsztkutatással, hogy évtizedekkel ottani tevékenysége után, még ma is mindenki rá hivatkozik, ha például a karsztos beszivárgásról van szó.

De nekünk, a barátainak Maucha Laci sokkal több volt ennél. Ő volt a mi baráti társaságunk lelke és motorja. Ő volt az a csillogó szemű fiú, akivel nem lehetett úgy találkozni, hogy ne lett volna tele tervekkel és ne próbált volna rávenni minket valami nagyon fontos és izgalmas dolog azonnali megvalósítására. És annyira magávalragadó személyiség volt, hogy majdnem mindig meg tudott minket győzni, nem lehetett neki ellenállni. Ő volt a „Mokka”, aki összetartott bennünket, és aki ránk ragasztotta a maga fennen lobogó lelkesedését. Aki megtanított minket madrigált énekelni, és akinek gitár-kíséretével oly sokszor énekelünk geológus nótákat és barlangász dalokat a tábortüzek mellett.

És ő volt az, aki még az utánunk következő nemzedéket, a Pap Ferenc kutatócsoport jelenleg aktív tagjait is annyira fel tudta lelkesíteni, hogy egész életükre magukkal vitték az érdeklődés és a kutatás szellemét. Nagyon sok ismerősének és barátjának volt vele jelentőségteljes és komoly személyes kapcsolata, amit most nagyon nehezen nélkülözünk.

Önzetlen és áldozatos munkát végzett az MKBT-ben is. A Társulat alapító tagja (a 8. sorszámú igazolvány tulajdonosa). 1962 és 1978 között a választmány tagja, közben – 1966–68 között – a Kataszteri Szakbizottság vezetője. 1978–1986, 1999–2003 között és 2007-től az elnökség tagja, 1995–1999 és 2003–2007 között társelnök. Kezdetül közreműködött a Karszt- és Barlangkutatás (Évkönyv) szerkesztésében, melynek utolsó három számát önállóan szerkesztette; és ő szerkesztette a Karszt és Barlang 1994. I–II. számát is. A Társulat, sokirányú tevékenységéért és tudományos munkásságáért 1975-ben Herman Ottó-éremmel, 1994-ben Kadić Ottokár-éremmel tüntette ki, 1998-ban pedig tiszteleti taggá választotta.

Kedves Lacikánk! Itt hagyta bennünket. De tudjuk, hogy csak előre mentél utat mutatni, mint azokban a szép jósvafői időkben. Mi, öregek, nemsokára találkozunk veled odaát. A fiatalok pedig folytatni fogják a munkát, abban a szellemben, ahogy azt az életed példájával megmutattad.

Dr. Sárváry István